

Sygn. akt III Ca 1649/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Gabriela Sobczyk (spr.)

Sędzia SO Barbara Braziewicz

SR (del.) Ewa Buczek – Fidyka

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa R. S.

przeciwko Gminie G.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 14 lipca 2015 r., sygn. akt II C 1938/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że:

a) pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 30 czerwca 2005 r., sygn. akt IX NC 2809/05 zaopatrzony w klauzulę wykonalności przeciwko R. S. dnia 14 grudnia 2006r. przez Sąd Rejonowy w Gliwicach w części w zakresie odsetek ustawowych i kosztów procesu (egzekwowanych obok kwoty głównej 3774,19 zł), a to co do kwoty 1607 zł (tysiąc sześćset siedem złotych), na którą składają się:

- 1000 zł (tysiąc złotych) wpłaconej pozwanej przez powódkę w dniu 10 września 2008r.

-150 zł (sto pięćdziesiąt złotych) wpłaconej pozwanej przez powódkę w dniu 1 sierpnia 2011r.

- 117 zł (sto siedemnaście złotych) wpłaconej pozwanej przez powódkę w dniu 5 sierpnia 2011r.

-340 zł (trzysta czterdzieści złotych) wpłaconej pozwanej przez powódkę w dniu 14 sierpnia 2012r.;

b) oddala powództwo w pozostałej części;

2) oddala apelację w pozostałej części;

3) nie obciąża powódki kosztami postępowania odwoławczego;

4) przyznaje radcy prawnemu P. S. (S.) od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Gliwicach) kwotę 1476 zł (tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych), w tym 276 zł (dwieście siedemdziesiąt sześć złotych) podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za udzielenie z urzędu pomocy prawnej w postępowaniu odwoławczym.

SSR (del.) Ewa Buczek - Fidyka SSO Gabriela Sobczyk SSO Barbara Braziewicz

UZASADNIENIE

Powódka R. S. wniosła o pozbawienie w całości wykonalności tytułów wykonawczych w postaci:

- nakazu Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 30 czerwca 2005 roku o sygnaturze akt IX NC 2809/05, opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 12 listopada 2006 r.;

- nakazu wydanego przez Referendarza przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach z dnia 17 kwietnia 2007 r. o sygnaturze akt XIII NC 1496/07, opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Referendarza z dnia 26 czerwca 2007 r.;

- nakazu wydanego przez Referendarza przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach z dnia 13 sierpnia 2008 r. o sygnaturze akt XIII NC 3762/08, opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Referendarza z dnia 13 grudnia 2008 r.

W uzasadnieniu wskazała, że na podstawie tych tytułów wykonawczych prowadzona jest egzekucja przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach M. G. w sprawach o sygn. akt KM 1455/09, KM 1458/09, KM 192/10. Jako podstawę faktyczną żądania wskazała, że należność wynikająca z tych tytułów została przez nią w całości spłacona, bowiem pozwana w sposób dowolny dokonywała zarachowania wpłat dokonywanych przez powódkę, co doprowadziło do powstania zaległości wynikających z tytułów. Powołała się w tym zakresie na art. 451§1-3 kc.

W odpowiedzi na pozew pozwana Gmina G. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniosła, że powódka nie przedstawiła żadnych dowodów w trybie art. 6 k.c. na okoliczność, że należności wynikające z nakazów zapłaty zostały spłacone po powstaniu tytułów wykonawczych. Wskazała, że zadłużenie powódki wobec pozwanej według stanu na dzień 30 września 2014 roku wynosi 29.113,18 zł Podniosła, że twierdzenie powódki, że Gmina G. nieprawidłowo zarachowywała wpłaty dokonywane przez powódkę nie mogą stanowić podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego wynikającego z treści art. 840 k.p.c. gdyż są to okoliczności, które powódka winna podnieść uprzednio na etapie toczących się przeciwko niej postępowań sądowych prowadzących do uzyskania tytułów wykonawczych stanowiących podstawę do wszczęcia postępowań egzekucyjnych przeciwko powódce.

W piśmie procesowym z dnia 15 grudnia 2014 roku pełnomocnik powódki podniósł zarzut przedawnienia należności objętych tytułami wykonawczymi oraz wniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu. Na rozprawie w dniu 10 lutego 2015 roku pełnomocnik powódki wskazał, że podstawą do pozbawienia wykonalności w całości wskazanych orzeczeń jest to, że powódka dokonała spłaty w całości zobowiązań wynikających z tych orzeczeń a spłata miała miejsce w okresie od 2003 roku do 2009 roku. Cofnął zgłoszony zarzut przedawnienia roszczeń objętych tytułami wykonawczymi oraz wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 lipca 2015r. Sąd Rejonowy w Gliwicach oddalił powództwo i zasądził od Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Gliwicach na rzecz radcy prawnego P. S. kwotę 2952 zł w tym kwotę 552 zł podatku VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej powódce z urzędu. Jednocześnie nie obciążył powódki kosztami zastępstwa procesowego.

Sąd I instancji ustalił, że Sąd Rejonowy w Gliwicach w nakazie z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie z powództwa Gminy G. przeciwko pozwanym R. S., W. S. i Z. S. o sygnaturze akt IX NC 2809/05 zasądził kwotę 4926 zł wraz z ustawowymi odsetkami i koszty procesu. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 12 listopada 2006

r. nakaz ten został opatrzony klauzulą wykonalności przeciwko powódce. Na podstawie wskazanego wyżej tytułu wykonawczego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach M. G. w sprawie o sygn. akt Km 1455/09 prowadzi postępowanie egzekucyjne w ramach, którego nie doszło do zaspokojenia wierzyciela.

Referendarz Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach w nakazie z dnia 17 kwietnia 2007 r. w sprawie z powództwa Gminy G. przeciwko pozwanym R. S., W. S. i Z. S. o sygnaturze XIII 1496/07 zasądził kwotę 6280,73 zł z ustawowymi odsetkami oraz koszty procesu. Postanowieniem Referendarza z dnia 26 czerwca 2007 roku nakaz ten został opatrzony klauzulą wykonalności przeciwko powódce. Na podstawie wskazanego wyżej tytułu wykonawczego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach M. G. w sprawie o sygn. akt Km 1458/09 prowadzi postępowanie egzekucyjne w ramach, którego nie doszło do zaspokojenia wierzyciela.

Referendarz Sądowy przy Sądzie Rejonowym w nakazie z dnia 13 sierpnia 2008 r. w sprawie z powództwa Gminy G. przeciwko pozwanym R. S., W. S. i Z. S. o sygnaturze akt XIII NC 3762/08 zasądził kwotę 2264,07 zł z ustawowymi odsetkami i koszty procesu. Postanowieniem Referendarza z dnia 13 grudnia 2008 roku nakaz ten został opatrzony klauzulą wykonalności przeciwko powódce. Na podstawie wskazanego wyżej tytułu wykonawczego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach M. G. w sprawie o sygn. akt Km 192/10 prowadzi postępowanie egzekucyjne w ramach, którego nie doszło do zaspokojenia wierzyciela.

Sąd Rejonowy ustalił następnie, że po wydaniu nakazów zapłaty z dnia 30 czerwca 2005 roku o sygnaturze akt IX NC 2809/05, z dnia 17 kwietnia 2007 r. o sygnaturze akt XIII NC 1496/07 i z dnia 13 sierpnia 2008 r. o sygnaturze akt XIII NC 3762/08 powódka dokonywała płatności za czynsz dotyczący okresu po sierpniu 2008 roku wskazując każdorazowo za jaki miesiąc i jaki rok reguluje należność czynszową. Dowody wpłat czynszowych dokonywanych przez powódkę po sierpniu 2008 roku nie dotyczyły należności czynszowych objętych tytułami wykonawczymi co wynika z opisu czynionego przez powódkę na dowodzie wpłaty oraz z wpłat wyszczególnionych na kartotece po sierpniu 2008 roku.

Sąd Rejonowy wskazał, że dowody wpłat przedłożone przez powódkę stanowią, że wszystkie wpłaty przez nią dokonywane po sierpniu 2008 roku były precyzyjnie opisane i powódka wskazywała, że dokonuje płatności za należności czynszowe powstałe po sierpniu 2008 roku (czynsz za konkretne miesiące w konkretnych latach) czyli za okres po powstaniu tytułów wykonawczych. Koresponduje z tymi dowodami kartoteka finansowa z której wynika, że powódka nie posiada zadłużenia za bieżące należności czynszowe. Sąd rejonowy stwierdził, że dowody wpłat dotyczące okresu sprzed wydania tytułów wykonawczych okazały się nieprzydatne do rozstrzygnięcia niniejszego postępowania albowiem w toku postępowania o pozbawienie wykonalności Sąd nie weryfikuje wyników postępowania dowodowego z postępowania rozpoznawczego poprzedzającego powstanie tytułów wykonawczych.

Sąd Rejonowy jednocześnie oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z pism dołączonych do pozwu jako przedłożonych w kserokopii nie stanowiących dokumentu.

Sąd I instancji wskazał, że nie wiary tej części zeznań powódki w których twierdziła, że należności objęte tytułami wykonawczymi zostały spłacone jako sprzecznym z dowodami z dokumentów. Oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości (zgłoszony osobiście przez powódkę po cofnięciu tego wniosku dowodowego przez jej pełnomocnika) na okoliczność ustalenia braku zaległości powódki względem pozwanej. Sąd Rejonowy wskazał, że dowód z opinii biegłego jest niezbędny wówczas gdy wystąpi potrzeba uzyskania wiadomości specjalnych. W toku postępowania dowodowego nie złożono dokumentów dotyczących zapłaty czynszu po dacie powstania tytułów wykonawczych a za okres objęty tymi tytułami. W następstwie brak dokumentów, które mogłyby podlegać ocenie biegłego.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Powódka nie wykazała bowiem istnienia materialnoprawnego zdarzenia, które zaszło po powstaniu tytułu egzekucyjnego i jednocześnie spowodowało wygaśnięcie jej zobowiązania.

Przedmiotem żądania powódki było pozbawienie tytułów wykonawczych w całości wykonalności w postaci:

- nakazu Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 30 czerwca 2005 roku o sygnaturze akt IX NC 2809/05, opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 12 listopada 2006 r.;

- nakazu wydanego przez Referendarza przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach z dnia 17 kwietnia 2007 r. o sygnaturze akt XIII NC 1496/07, opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Referendarza z dnia 26 czerwca 2007 r.;

- nakazu wydanego przez Referendarza przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach z dnia 13 sierpnia 2008 r. o sygnaturze akt XIII NC 3762/08, opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Referendarza z dnia 13 grudnia 2008 r.; z uwagi na wygaśnięcie zobowiązania wobec jego spełnienia.

Sąd Rejonowy wskazał, że z uwagi na tak określone żądanie powódki, podstawą prawną rozstrzygnięcia był art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Podstawą bowiem powództwa opozycyjnego mogą być tylko tego rodzaju zdarzenia, które zaszły po powstaniu tytułu egzekucyjnego i spowodowały wygaśnięcie zobowiązania dłużnika lub niemożność jego egzekwowania. Zdarzenia tego rodzaju określają wyłącznie przepisy prawa materialnego. Do zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania należy zaliczyć w szczególności: wykonanie zobowiązania przez dłużnika, potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu, świadczenie w miejsce spełnienia, przelew powodujących zmianę wierzyciela, czy też przejęcie długu powodujące zmianę dłużnika. Natomiast do zdarzeń z drugiej grupy, związanych z niemożliwością egzekwowania zobowiązania należą: przedawnienie roszczenia, rozłożenie świadczenia obciążającego dłużnika na raty, prolongata terminu spełnienia świadczenia udzielona dłużnikowi przez wierzyciela, jak również skorzystanie przez dłużnika z zarzutu zatrzymania.

Sąd Rejonowy wskazał, że powódka nie wykazała w trybie art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. ,że po powstaniu tytułów wykonawczych dokonała spłaty należności objętych tymi tytułami. Dowody wpłat przedłożone przez powódkę stanowią, że wszystkie wpłaty przez nią dokonywane po sierpniu 2008 roku były precyzyjnie opisane i powódka wskazywała, że dokonuje płatności za należności czynszowe powstałe po sierpniu 2008 roku (czynsz za konkretne miesiące w konkretnych latach) czyli za okres po powstaniu tytułów wykonawczych. Koreponduje z tymi dowodami kartoteka finansowa z której wynika ,że powódka nie posiada zadłużenia za bieżące należności czynszowe. Z dokumentów zatem wynika, że nie było płatności na poczet należności objętych tytułami (czyli za okres przed sierpniem 2008 roku) po powstaniu tytułów wykonawczych.

Sąd Rejonowy wskazał, że w myśl art. 451 § k.c. dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. W rozpoznawanej sprawie powódka skorzystała z dobrodziejstwa art. 451 i wskazała precyzyjnie na co płaci w okresie od sierpnia 2008 roku do obecnie i zgodnie z jej wolą nie były to należności objęte tytułami wykonawczymi.

Dowody wpłat dotyczące okresu sprzed wydania tytułów wykonawczych okazały się nieprzydatne do rozstrzygnięcia niniejszego postępowania albowiem w toku postępowania o pozbawienie wykonalności Sąd nie weryfikuje wyników postępowania dowodowego z postępowania rozpoznawczego poprzedzającego powstanie tytułów wykonawczych. Powództwo opozycyjne przewidziane w art. 840 k.p.c. nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. Sąd Rejonowy podniósł ponadto, że zarzut przedawnienia roszczeń objętych tytułami nie był przedmiotem oceny Sądu wobec jego cofnięcia.

W tych okolicznościach wobec braku przesłanek wynikających z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd Rejonowy oddalił powództwo. O kosztach orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. odstępując od obciążania pozwanej kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej. Nadto Sąd Rejonowy przyznał pełnomocnikowi z urzędu kwotę 2400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego za I instancję na podstawie § 15 w związku z § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.02.163.1348) wraz z podatkiem VAT.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka. Zaskarżyła wyrok w części oddalającej powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Zarzuciła temu wyrokowi naruszenie art. 232§1kpc poprzez błędne dokonanie ustaleń faktycznych oraz art.233§1kpc poprzez oparcie rozstrzygnięcia na niepełnym materiale dowodowym wskutek przeprowadzenia przez Sąd Rejonowy postępowania dowodowego bez rozważenia w sposób wszechstronny zebranego sprawie materiału dowodowego i oddalenie wniosku dowodowego powódki i w konsekwencji przyjęcie, że brak podstaw do uwzględnienia pozwu.

Stawiając te zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w części poprzez uwzględnienie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości. Nadto wniosła o powołanie biegłego z zakresu rachunkowości celem ustalenia na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji, że powódka uregulowała należności objętej tytułami wykonawczymi względem pozwanej. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania procesowego z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu skarżąca podniosła, że oddalenie wniosku powódki o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego uznaje ona za nieprawidłowe i uniemożliwiające jej wygranie sprawy. Wskazała, że Sąd nie ustalił też, że podnosiła ona na rozprawie, że miała dokonać wpłaty 5000 zł na rzecz pozwanej, czego ta nie wykazała w przedstawionej dokumentacji.

Zdaniem skarżącej Sąd przekroczył granice swobodnej oceny dowodów, nie dając wiary twierdzeniom powódki i nie podejmując działań możliwych do zastosowania na podstawie art. 232kpc, zgodnie z którym Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Sąd Rejonowy oddalił wniosek powódki zmierzający do wyjaśnienia sprawy, uznając go za niezasadny gdyż miał on dotyczyć wpłat dokładnie opisanych i dołączonych do materiału dowodowego, powódka nie zgadza się z taką decyzją.

W apelacji wskazano ponadto, że powódka korzystała z pomocy pełnomocnika z urzędu, a należnych mu kosztów nie uregulowała z uwagi na swą sytuację materialną.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja w części zasługiwała na uwzględnienie.

Po szczegółowej analizie materiału sprawy Sąd Okręgowy doszedł do wniosku o istnieniu podstaw do modyfikacji dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych.

Analiza złożonych przez powódkę dowodów wpłaty wskazała na ustalenie, że nie wszystkie wpłaty dokonane przez powódkę po wydaniu nakazu zapłaty w sprawie IX Nc 2809/05 i po wydaniu tytułu wykonawczego na podstawie tego nakazu zapłaty zawierały jednoznaczne wskazanie należności bieżącej, na poczet której zostały zaliczone.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 10 września 2008r. powódka wpłaciła pozwanej 1000 zł z oznaczeniem „czynsz do VI 2008r.” (k. 109), 1 sierpnia 2011r. wpłynęła do pozwanej wpłata powódki w wysokości 150zł z oznaczeniem „czynsz rata zadłużenia” (koperta k. 168), w dniu 5 sierpnia 2011r. powódka wpłaciła pozwanej kwotę 117zł z oznaczeniem

”czynsz rata zadłużenia” (koperta k.168), zaś w dniu 14 sierpnia 2012r. powódka wpłaciła w banku na rzecz pozwanej 340zł z zapisem czynsz (koperta k. 168). Wskazane kwoty, jak wynika z rozliczenia pozwanej pozwana zaliczyła na późniejsze, bieżące należności, nieobjęte tytułami wykonawczymi.

Zgodnie z art. 451§1kc, dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. Zgodnie z art. 451§2kc, jeżeli dłużnik nie wskazał, który z kilku długów chce zaspokoić, a przyjął pokwitowanie, w którym wierzyciel zaliczył otrzymane świadczenie na poczet jednego z tych długów, dłużnik nie może już żądać zaliczenia na poczet innego długu. Zgodnie natomiast z art. 451§3kc, w braku oświadczenia dłużnika lub wierzyciela spełnione świadczenie zalicza się przede wszystkim na poczet długu wymagalnego, a jeżeli jest kilka długów wymagalnych - na poczet najdawniej wymagalnego.

Powódka przedstawionymi dowodami wpłaty wykazała, że dokonała częściowej spłaty należności wobec pozwanej, a pozwana nie wykazała, aby przy wpłacie złożyła pozwanej oświadczenie o sposobie jej zaliczenia(pokwitowanie). Nie można podzielić stanowiska Sądu Rejonowego, że zapisy uczynione na wskazanych wpłatach pozwalają na jednoznaczne określenie woli powódki co do dokonania tych wpłat na poczet bieżących należności. Zaliczenia tych wpłat na bieżące należności nie uzasadnia też okoliczność, że należności zasądzone nakazami zapłaty zostały skierowane do egzekucji i pozwana tak je zaksięgowała u siebie.

Skoro zatem pozwana nie złożyła powódce przy dokonywanej wpłacie oświadczenia jednoznacznego w formie pokwitowania, na jaką należność zalicza te wpłaty, w szczególności zaś nie wskazała należności bieżących w opisie wpłat, to zgodnie z regulacją art. 451§3kc, wpłaty te podlegały zaliczeniu na najstarsze należności powódki u pozwanej, a to należności wynikające z nakazu zapłaty z dnia 30 czerwca 2005r., sygn. akt IX Nc 2809/05 Sądu Rejonowego w Gliwicach.

Z tym uzupełnieniem Sąd Okręgowy przyjmuje ustalenia Sądu Rejonowego za własne.

Przed szczegółowym odniesieniem się do okoliczności niniejszej sprawy Sąd Okręgowy zważył, że zakres badania sprawy określa jej przedmiot. W tej sprawie jest to żądanie pozbawienia tytułów wykonawczych wykonalności.

Podstawę prawną zgłoszonego żądania stanowi art. 840§1 pkt 2 kpc.

Zgodnie z tym przepisem, dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. w piśmiennictwie i orzecznictwie wskazuje się, że celem tego unormowania nie jest kwestionowanie prawomocnych rozstrzygnięć Sądu lecz uwzględnienie okoliczności zaistniałych później, które nie mogły być podniesione przy rozstrzygnięciu sprawy.

Wskazany przepis w części końcowej zmieniony został z dniem 5 lutego 2005r. ustawą opublikowaną w Dz.U. z 2004r., nr 172 poz.1804.

Analiza znaczenia tej zmiany była przeprowadzana w orzecznictwie i budziła wątpliwości. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 maja 2012r. wskazał, że oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego na zarzucie spełnienia świadczenia (art. 840§1 pkt 2 kpc) jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy zarzut ten – ze względu na ustanowiony ustawą zakaz- nie mógł być rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wywiódł, że w doktrynie i orzecznictwie przyjmowano w sposób ugruntowany, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w

której został on wydany. Oznacza to że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wpływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydawaniu wyroku, podlegają prekluzji czyli „wykluczającemu działaniu prawomocności”. Sąd Najwyższy wskazał, że teza o prekluzyjnych skutkach prawomocności materialnej ma kluczowe znaczenie nie tylko z punktu widzenia stabilności orzeczeń sądowych, ale także ze względu na cechy procesu jako cyklu sformalizowanych, uporządkowanych i celowych czynności prowadzących sprawnie i możliwie szybko na podstawie maksymalnie skoncentrowanego materiału procesowego do ostatecznego rozstrzygnięcia sporu i wykonania wydanego orzeczenia. Wskazał też, że powództwo przeciwegzekucyjne nigdy nie należało do wyjątków przełamujących zasadę prekluzji łączonej z prawomocnością materialną. Podniósł ponadto, że w judykaturze jednomyślnie podkreślano, że przedmiotem rozpoznania w sprawie wszczętej powództwem opozycyjnym (przeciwegzekucyjnym) nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłoby do zanegowania tej powagi i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest niedopuszczalne.

Odnosząc do tych rozważań wykładnię art. 840§1pkt 2 in fine kpc Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że analiza przepisów nie może się odbywać bez uwzględnienia wzorca dogmatycznego zastosowanego przez ustawodawcę (uzasadnienie uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008r., III CZP 49/07). Zmieniając art. 840§1pkt2kpc ustawodawca nie dał znaku uzasadniającego wniosek, że gruntownie przekształca unormowany i niekwestionowany model powództwa opozycyjnego oraz że czyni wyłom w zasadzie prekluzji materiału faktycznego związanej z prawomocnością wyroku. Sąd Najwyższy doszedł zatem do przekonania, że nieprzydatna jest wykładnia językowa art. 840§1pkt2 in fine kpc, a konieczne jest dokonywanie jego wykładni celowościowej i funkcjonalnej. Wskazał na to, że procedurze pojawiły się przepisy uniemożliwiające stronie pozwanej wykazanie w toku sprawy faktu wygaśnięcia zobowiązania będącego przedmiotem roszczenia powoda, mające na celu przyspieszenie postępowania. Sąd Najwyższy wskazał, pojawił się w przepisach procedury zakaz korzystania z zarzutu potrącenia w okolicznościach wskazanych w art. 493§3 kpc oraz 505⁴§2kpc, wskazał też na sytuację współnika spółki jawnej, przeciwko któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie art. 778¹kpc. Sąd Najwyższy następnie wywiódł, że określenie „spełnienie świadczenia” użyte w art. 840§1 pkt 2 kpc należy rozumieć szeroko jako każdy zarzut wskazujący na wygaśnięcie obowiązku stwierdzonego w tytule wykonawczym, jeżeli z powodu ustawowych ograniczeń kognitywnych nie mógł być rozpoznany i uwzględniony w orzeczeniu stanowiącym tytuł egzekucyjny, mimo iż dotyczy zdarzeń sprzed zamknięcia rozprawy.

Sąd Najwyższy wskazał zatem, że ustawowy zakaz wykazywania w postępowaniu rozpoznawczym faktu wygaśnięcia zobowiązania musiał znaleźć odniesienie do odpowiedniego narzędzia procesowego likwidującego jego negatywne skutki. Narzędziem tym jest właśnie art. 840§1pkt2 kpc w obecnym brzmieniu.

Sąd Okręgowy w niniejszym składzie w pełni podziela przytoczony pogląd Sądu Najwyższego.

Wskazane wywody jednoznacznie określają granice badania (kognicji Sądu) w niniejszej sprawie.

Nie można w niej badać zgłoszonego przez powódkę zarzutu spełnienia świadczenia w pełnym zakresie. W prowadzonych postępowaniach rozpoznawczych IX Nc 2809/05, XIII Nc 1496/07 oraz XIII Nc 3762/08 Sądu Rejonowego w Gliwicach nie istniały bowiem ustawowe zakazy zgłoszenia zarzutu spełnienia świadczenia i dowodzenia go. Jak wynika z treści tytułów wykonawczych, których dotyczy pozew, podlegają one wykonaniu jako prawomocne.

Zatem Sąd w niniejszej sprawie, rozpoznając powództwo przeciwegzekucyjne (opozycyjne) nie może objąć swym badaniem okoliczności istniejących przed wydaniem tytułów egzekucyjnych, będących podstawą wydania tytułów wykonawczych, których dotyczy niniejsze postępowanie.

Z tego powodu nieprzydatny dla niniejszego postępowania okazał się zgłoszony ponownie w postępowaniu odwoławczym wniosek dowodowy o przeprowadzenie dowodu z biegłego ds. rachunkowości, który miałby zbadać

prawidłowość zaliczania wpłat dokonywanych przez powódkę w okresie przed wydaniem w/w nakazów zapłaty-tytułów egzekucyjnych. Z tych powodów wniosek ten został oddalony.

Powódka przedstawiła w toku postępowania dowody wpłat dokonywanych także później i były one przedmiotem analizy dokonanej przez Sąd Rejonowy oraz Sąd Okręgowy. W ocenie Sądu Okręgowego zbadanie na tle materiału sprawy, czy dokonywane w tym czasie wpłaty powódki zostały prawidłowo zaliczone przez pozwaną i czy podlegają zaliczeniu na poczet należności objętych tytułami wykonawczymi nie wymagało wiedzy specjalnej biegłego. Sąd Okręgowy w tym zakresie dokonał zmiany ustaleń faktycznych na tyle, na ile znajdowało to oparcie w złożonym przez powódkę materiale dowodowym.

Podkreślić należy, odnosząc się do zarzutu naruszenia art.232kpc i233§1kpc, że podstawą ustaleń faktycznych w sprawie nie mogły być same twierdzenia powódki, nieprzyznane przez pozwaną(np. co do dokonania wpłaty kwoty 5000zł), lecz przedstawione przez nią dowody, jak i dowody złożone przez pozwaną.

Odnosząc się zatem do żądania pozwu na tle zmienionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że ustalenia te stwarzają podstawy do częściowego uwzględnienia powództwa. Dokonane opisane wpłaty, niepodlegające z przyczyn wskazanych wcześniej zaliczeniu na należności bieżące powódki wobec pozwanej, odnieść należy do najdawniejszych należności powódki względem pozwanej ujętych w tytule wykonawczym w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 30 czerwca 2005r., sygn. akt IX Nc 2809/05, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności przeciwko R. S. dnia 14 grudnia 2006r.

Egzekucja z tego tytułu została wszczęta 13 sierpnia 2009r. Bezspornym jest, że należność objęta tym tytułem nie została w dacie zamknięcia rozprawy przez Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie wyegzekwowana w całości. Tym samym co do zasady możliwe było uwzględnienie żądania pozwu – tj. pozbawienie tego tytułu wykonawczego wykonalności.

Analiza wysokości należności wynikająca z tytułu wykonawczego oraz przebiegu postępowania egzekucyjnego Km 1455/09 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach M. G. i zestawienie ich z ustaloną kwotą wpłat dobrowolnych powódki które winny być zaliczone na najstarsze należności zgodnie z art. 451§3kpc doprowadziły Sąd Okręgowy do wniosku, że tytuł ten winien być pozbawiony wykonalności w części.

I tak:

-W dacie wpłaty kwoty 1000 zł w dniu 10.09.2008r. odsetki zasądzone tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 30 czerwca 2005r., sygn. akt IX Nc 2809/05, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności przeciwko R. S. dnia 14 grudnia 2006r. wynosiły 1151,81zł (odsetki skapitalizowane w tytule) + 1620,21zł (odsetki naliczone na ten dzień od kwoty 3774,18zł), koszty zaś 675,50 zł. Tym samym wpłacona przez powódkę kwota 1000 zł winna była być zaliczona w tym czasie na należności uboczne (koszty: 675,50zł i odsetki: 324,50zł).

-W czasie prowadzenia egzekucji KM 1455/09 przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach M. G. na podstawie w/w tytułu wykonawczego na rzecz wierzyciela w okresie do 1 sierpnia 2011r. wyegzekwowano 1575,36 zł. Winny one być zaliczone na odsetki, a po ich zaliczeniu pozostała kwota odsetek do zapłaty na tę datę wynosiła **2275,59 zł** (po odliczeniu wcześniej dokonanej dobrowolnej wpłaty, wyegzekwowanej kwoty i doliczeniu odsetek za okres od 11 września 2008r. do 1.08.2011r. od kwoty 3774,18 zł wynoszących 1403,43zł). Na tę należność odsetkową zaliczyć należało dobrowolną wpłatę powódki z dnia 1 sierpnia 2011r. w kwocie 150 zł.

-Wpłata dobrowolna powódki z 5 sierpnia 2011r. w wysokości 117 zł podlegała także zaliczeniu na odsetki wcześniej wskazane (przy czym odsetki naliczone za okres od 2 do 5.08.2011 r. od kwoty 3774,18zł wyniosły 5,38zł), skoro należność odsetkowa objęta tytułem pozostawała nadal niezaspokojona.

- W okresie od 5 sierpnia 2011r. do 14 sierpnia 2012r., jak wynika z akt egzekucyjnych, na poczet należności z tytułu wyegzekwowano 1101,14 zł. Należało tę kwotę zaliczyć na odsetki. Odsetki za okres od 6.08.2011 r. do 14.08.2012r. od kwoty 3774,18zł wyniosły 504,90 zł. Zatem po odjęciu należności wyegzekwowanej w tym czasie, do zapłaty

pozostawały jeszcze odsetki w wysokości 1331,99zł. Tym samym wpłata w wysokości 340 zł wpłacona przez powódkę 14 sierpnia 2012r. winna być zaliczona na pozostałe wówczas do spłaty odsetki.

Przytoczone wyliczenie wskazuje, że tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 30 czerwca 2005r., sygn. akt IX Nc 2809/05, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko R. S. dnia 14 grudnia 2006r. podlegał w niniejszej sprawie pozbawieniu wykonalności w części- w zakresie kosztów i należności odsetkowej do wysokości 1607 zł tj. sumy wpłat dobrowolnych powódki ustalonych w niniejszej sprawie, które należało, stosownie do art. 451§1-3kc, zaliczyć na poczet najstarszych należności powódki wobec pozwanej.

Z tych powodów apelację w części uwzględniono po myśli art. 386§1kpc.

Dalej idąca apelacja zmierzająca do pozbawienia wskazanego tytułu wykonawczego wykonalności w pozostałej części oraz pozbawienia wykonalności pozostałych dwóch tytułów wykonawczych w całości jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385kpc z przyczyn wskazanych w treści niniejszego uzasadnienia – jako bezzasadna.

Zakres powództwa i apelacji powodował, że zmiana wyroku stanowiła uwzględnienie żądania pozwu jedynie w niewielkim zakresie. Zasada z art. 100 kpc, sprowadzająca się do odpowiedzialności za koszty stosownie do wygranej(przegranej w procesie) nakazywałaby w tych okolicznościach obciążenie powódki kosztami postępowania odwoławczego. Sąd Okręgowy doszedł jednak do przekonania, że sytuacja materialna i rodzinna powódki, a także charakter niniejszej sprawy pozwalają na uznanie, że w niniejszej sprawie zaistniały szczególne okoliczności uzasadniające nieobciążenie powódki kosztami postępowania odwoławczego. Powódka jest osobą starszą, schorowaną, posiadającą niewysokie świadczenie emerytalno-rentowe. Jej problemy z opłacaniem zobowiązań łączą się z kłopotami zdrowotnymi osób w jej rodzinie, którym powódka udzielała wsparcia. W ocenie Sądu Okręgowego wskazane okoliczności uzasadniają nieobciążanie powódki kosztami postępowania odwoławczego na podstawie art. 102 kpc w zw. z art. 391§1kpc.

Z tych powodów orzeczono jak w sentencji.

SSR(del.) Ewa Buczek-Fidyka SSO Gabriela Sobczyk SSO Barbara Braziewicz